

TYÖNANTAJAN TYÖNJOHTO-OIKEUS
JA TYÖNTEKIJÄN IRTISANOMISSUOJA

TYÖNANTAJAN
TYÖNJOHTO-OIKEUS
JA TYÖNTEKIJÄN
IRTISANOMISSUOJA

- erityisesti oikeuskäytännön valossa

Aki Ollila

KAUPPAKAMARI

© Helsingin Kamari Oy ja tekijä

ISBN 978-952-418-074-0

ISBN 978-952-418-075-7 (E-kirja)

ISBN 978-952-418-076-4 (Ammattikirjasto)

Kannen suunnittelu: Terttu Rönkkö

Taiton suunnittelu: Maria Mitrunen

Sivunvalmistus: Keski-Suomen Sivu Oy

Paino: Meedia Zone OÜ, Viro 2026

SISÄLLYS

ALKUSANAT		11
LÄHDELUETTELO		12
LYHENTEET		20
I	JOHDANTO	23
1	TAUSTAA	25
2	TUTKIMUSKYSYMYKSET	26
3	TUTKIMUSAINEISTO	27
4	TUTKIMUSMENETELMÄT	28
5	TUTKIMUKSEN RAJAUS	29
II	TYÖNANTAJAN OIKEUDET JA VELVOLLISUUDET	31
1	TYÖNANTAJAN TYÖNJOHTO-OIKEUS	33
1.1	Työnjohto-oikeuden oikeusperusta	33
1.2	Työnantajan työnjohto-oikeuden laajuus	34
1.3	Liikkeenjohtovalta	35
1.4	Työnantajan tulkintaetuoikeus	37
1.5	Kurinpidollinen lomautus	38
1.6	Työnantajan työnjohto-oikeutta rajoittavat työsuhteen ehdot	39
1.6.1	Edullisemmuussääntö	43
1.6.2	Työntekijän oikeus työsuhteen päättämiseen ja vahingonkorvaukseen	46
2	TYÖNANTAJAN LOJALITEETTIVELVOLLISUUS	47
2.1	Työnantajan lojaliteettivelvollisuus työoikeudellisessa kontekstissa	
2.2	Työnantajan lojaliteettivelvollisuuden oikeusperusta	48
2.3	Työnantajan lojaliteettiperusteiset velvollisuudet työsopimuslaissa	48
2.3.1	Työnantajan yleisvelvoite	48
2.3.2	Työntekijöiden tasapuolinen kohtelu ja syrjäntäkielto	49
2.3.2.1	Työntekijöiden tasapuolinen kohtelu ja palkkaerojen tasoittaminen	53
2.3.2.2	Työntekijöiden tasapuolinen kohtelu ja oikeus vanhuuseläkkeeseen	58
2.3.3	Työnantajan velvollisuus huolehtia työturvallisuudesta ja -terveydestä	61
2.3.4	Työnantajan velvollisuus tarjota työtä osa-aikaiselle työntekijälle	66
2.3.5	Työnantajan velvollisuus tarjota työtä irtisanotuille ja entisille työntekijöille	69
2.3.6	Työnantajan työn tarjoamis- ja koulutusvelvollisuus	72
2.3.7	Muita lojaliteettiperusteisia velvollisuuksia työsopimuslaissa	77
2.3.7.1	Selvitysvelvollisuus ennen individuaaliperusteista irtisanomista	77
2.3.7.2	Kollektiiviperusteinen selvitysvelvollisuus	77
2.3.7.3	Selvitysvelvollisuus ja työnteon väliaikainen keskeytyminen	78
2.3.7.4	Selvitys työnteon keskeisistä ehdoista	78
2.3.7.5	Vapautuvista työpaikoista ilmoittaminen	79

2.3.7.6	Työhön paluu perhevapaalta	79
2.3.7.7	Kuulemisvelvollisuus	79
2.3.7.8	Työsopimuksen päättämismuutoksen toimitaminen	79
2.4	Työnantajan lojaliteettivelvollisuus työsopimuksen implisiittisenä ehtona	80
2.4.1	Työnantajan lojaliteettivelvollisuus periaatteellisessa merkityksessä	80
2.4.2	Työnantajan lojaliteettivelvollisuus kohtuullisena velvollisuutena	84
3	TYÖNANTAJAN OIKEUS MUUTTAA TYÖSUHTEEN EHTOJA YKSIPUOLISESTI	86
3.1	Työnantajan oikeus muuttaa yksipuolisesti työntekijän työtehtäviä	89
3.1.1	Työehtosopimuksen työtehtäviä koskevat määräykset	95
3.2	Työnantajan oikeus muuttaa yksipuolisesti työntekijän palkkausta	97
3.3	Työaika koskevat ehtomuutokset	102
3.3.1	Terveydelliset perusteet muuttaa työaika	106
3.4	Työnantajan oikeus muuttaa yksipuolisesti työntekijän työntekopaikkaa	107
3.5	Vakiintunut käytäntö työsuhteen ehtona	111
3.5.1	Vakiintuneen käytännön muodot	113
3.5.2	Yrityskäytäntö	115
3.5.3	Käytännön vakiintumiseen edellytetty pitkäaikainen aika	115
4	TYÖNJOHTO-OIKEUS JA TYÖNTEKIJÄN PERUSOIKEUDET	125
4.1	Työnjohto-oikeus suhteessa perusoikeuksiin	125
4.2	Työnantajan oikeus puuttua työntekijän sananvapauteen	125
4.2.1	Sananvapaus perusoikeutena	125
4.2.2	Sananvapaus suhteessa varoitukseen	128
4.2.3	Työnantajan työnjohto-oikeus suhteessa työntekijän sananvapauteen	129
4.2.4	Väärinkäytösten ilmoittaminen	134
4.3	Työntekijän oikeus tupakoida työpaikalla	135
4.4	Työvaatetusta ja siisteyttä koskeva ohjeistus	138
4.5	Työnantajan oikeus harjoittaa työntekijöiden teknistä valvontaa	141
4.5.1	Sähköiset viestintävälineet	141
4.5.2	Paikantaminen työelämässä	143
III	TYÖSOPIMUKSEN PÄÄTTÄMINEN	145
1	TYÖSOPIMUKSEN IRTISANOMINEN	147
1.1	Työsopimuksen irtisanominen työntekijästä johtuvasta syystä	147
1.2	Työnantajan harkinta-aika irtisanomisperusteeseen vedottaessa	148
1.3	Työntekijöiden edustajien vahvistettu irtisanomissuoja	152
1.3.1	Henkilöstöedustajan ehdokas- ja jälkisuojat	159
2	TYÖSOPIMUKSEN PURKAMINEN	160
2.1	Työsopimuksen purkaminen	160
2.2	Työsopimuksen käsitteleminen purkautuneena	160
2.3	Purkamisoikeuden raukeaminen	165
2.4	Koeaikapurku	167
2.5	Työsuhteen purku ja varoitus	170
3	VAROITUS IRTISANOMISEN EDELLYTYKSENÄ	172
3.1	Yleistä	172
3.2	Varoituksen antaminen ja muoto	173
3.3	Varoituksen voimassaoloaika	176
3.4	Huomautus	178

IV	TYÖSUHTEEN PÄÄTTÄMISPERUSTEET	181
1	YLEISESTI TYÖSUHTEEN PÄÄTTÄMISESTÄ	183
2	HUOLIMATTOMUUS	184
2.1	Työntekijän huolellisuusvelvollisuus	184
2.2	Yhteenveto	186
3	SOPIMATON KÄYTTÄYTYMINEN	187
3.1	Sopimattoman käyttäytymisen määritelmä ja ilmeneminen lainsäädännössä	187
3.2	Sopimaton käyttäytyminen toista työntekijää kohtaan	190
3.3	Asiakkaat epäasiallisen kohtelun kohteena	193
3.4	Sopimaton käyttäytyminen työnantajaa kohtaan	195
3.5	Vahingonteko	196
3.6	Väkivalta	197
3.6.1	Fyysinen väkivalta	197
3.6.2	Henkinen väkivalta	199
3.7	Sopimaton käyttäytyminen vapaa-ajalla	201
3.8	Yhteenveto	203
4	KILPAILEVA TOIMINTA	206
4.1	Kilpailevaa toimintaa valmistelevat toimenpiteet	208
4.2	Kilpaileva toiminta lomautuksen aikana	210
4.3	Kilpaileva toiminta ja vapaaehtoisuus	211
4.4	Yhteenveto	212
5	SAIRAUSLOMAOIKEUDEN VÄÄRINKÄYTTÖ	215
5.1	Yhteenveto	222
6	PÄIHTEIDEN VÄÄRINKÄYTTÖ	224
6.1	Päihteiden vaikutuksen alaisena työpaikalla	224
6.2	Päihteiden käyttö työajan ulkopuolella	227
6.3	Ajoneuvon kuljettaminen päihtyneenä	228
6.3.1	Ajokiellon merkitys työsuhteen päättämisperusteiden arvioinnissa	230
6.4	Päihteet ja kevytmielinen elämä	233
6.5	Hoitoonohjaus	234
6.6	Yhteenveto	237
6.6.1	Työaika	237
6.6.2	Vapaa-aika	239
6.6.3	Hoito-ohjelma	240
7	LUVATON POISSAOLO	242
7.1	Työntekijän oikeus tilapäiseen poissaoloon	249
7.2	Yhteenveto	251
8	OHJEIDEN VASTAINEN MENETTELY	253
8.1	Yhteenveto	260
9	TYÖVELVOITTEEN LAIMINLYÖNTI	262
9.1	Alisuoriutuminen	270
9.2	Yhteenveto	272
10	TYÖSTÄ KIELTÄYTYMINEN	274
10.1	Kieltäytyminen työturvallisuuden, puuttuvaan ammattitaitoon tai terveydellisiin syihin liittyvillä perusteilla	275
10.2	Ilman irtisanomisperustetta ja irtisanomisaikaa tehty olennainen muutos työtehtävissä	278

10.3	Lain tai hyvän tavan vastaiset työnjohtokäskyt sekä työntekijän osallistuminen lailliseen työtaistelutoimenpiteeseen	280
10.4	Lomautettu työntekijä	281
10.5	Yhteenveto	283
11	TYÖNTEKIJÄN VILPILLISYYS	287
11.1	Työnantajaan kohdistuva vilpillinen menettely	287
11.2	Toiseen työntekijään kohdistunut epärehellisyys	296
11.3	Ulkopuoliseen henkilöön kohdistunut väärinkäytös	297
11.4	Vapaa-aikana tehty rikos	298
11.5	Työoikeudellinen harkinta ja rikosprosessi	300
11.6	Yhteenveto	301
12	VAPAUSRANGAISTUS	305
12.1	Ehdollinen vapausrangaistus	308
12.2	Yhteenveto	309
13	TYÖNTEKIJÄN KORVAUSVASTUU TYÖNANTAJALLE	310
13.1	Yleisesti työntekijän korvausvastuusta	310
13.2	Kanavointisäännös ja isännänvastuu	311
13.3	Työnantajan ja työntekijän yhteisvastuu	314
13.4	Työnantajan sopimusvelvoitteet	314
13.5	Irtisanomisajan noudattamatta jättäminen	316
13.6	Työntekijän korvausvastuu ja sopimusvelvoitteiden laiminlyöminen	317
13.7	Työsuhteen ulkopuolella tehty sopimus	322
13.8	Työnantajan oikeus vaatia luontoissuoritusta	323
13.9	Yhteenveto	326
V	IRTISANOMISSUOJAN 1.1.2026 VOIMAAN TULLUT HEIKENNYS JA VERTAILU RUOTSIN OIKEUSKÄYTÄNTÖÖN	329
1	TYÖSUHTEEN PÄÄTTÄMINEN RUOTSIN OIKEUSKÄYTÄNNÖN VALOSSA	331
1.1	Irtisanominen ja asiallinen syy	331
1.1.1	Kahden kuukauden määräaika	332
1.1.2	Ilmoitusvelvollisuus	335
1.1.3	Varoitus	336
1.1.4	Provisoitu työsopimuksen päättäminen	337
1.2	Epäasiallinen käyttäytyminen	340
1.2.1	Vahingonteko	343
1.2.2	Väkivalta	343
1.2.3	Väkivallalla uhkaaminen	345
1.2.4	Väkivaltainen käyttäytyminen vapaa-ajalla	347
1.3	Epärehellisyys	348
1.3.1	Työaikana tapahtunut epärehellinen toiminta	348
1.3.2	Useampi työnantaja	353
1.3.3	Vapaa-ajalla tapahtunut epärehellinen toiminta	354
1.4	Luvaton poissaolo	354
1.5	Ohjeiden vastaisuus	357
1.6	Sairausloma-oikeuden väärinkäyttö	360
1.7	Alkoholin väärinkäyttö	361
1.7.1	Sairausperäinen alkoholiriippuvuus	361
1.7.2	Ei-sairausperäinen alkoholin väärinkäyttö	366
1.8	Työstä kieltäytyminen	367

1.9	Työvelvoitteiden laiminlyönti	369
1.9.1	Alisuoriutuminen	373
1.10	Vankeusrangaistus	374
1.11	Yhteistyöongelmat	379
1.12	Työntekijän korvausvastuu työnantajalle	382
1.12.1	Kilpaileva toiminta	383
1.12.2	Luontoissuoritus	386
1.12.3	Isännänvastuu	388
1.13	Työnjohto-oikeus ja työntekijän itsemääräämisoikeus	389
1.13.1	Työntekijöiden testaaminen huumausaineiden käytön selvittämiseksi	389
1.13.2	Työvaatetusta ja siisteyttä koskeva ohjeistus	392
1.13.3	Työnjohto-oikeus ja työntekijän sananvapaus	393
1.13.4	Väärinkäytösten ilmoittaminen	396
1.14	Työnantajan oikeus uudelleensijoittaa työntekijä	398
1.15	Työnantajan velvollisuus tarjota työtä ennen irtisanomista	402
1.15.1	Työnantajan koulutusvelvollisuus	403
1.15.2	Työnantajan kuntoutusvelvollisuus	404
1.16	Työnantajan oikeus palkan yksipuoliseen alentamiseen	405
1.16.1	Työnantajan kuittausoikeus	406
2	TYÖSOPIMUSLAIN 1.1.2026 VOIMAAN TULLEET MUUTOKSET IRTISANOMISSUOJAN HEIKENNYKSESTÄ	 408
2.1	Tehdyt muutokset	408
2.2	Asiallinen syy	408
2.3	Kokonaisarviointi	410
2.4	Työntekedellytysten muuttuminen	412
2.5	Työnantajan uudelleensijoitusvelvollisuus	413
2.6	Kielletyt irtisanomisperusteet	414
2.7	Kohtuusarvioinnista	415
2.8	Alisuoriutumisesta ja varoituksesta	416
2.8.1	Alisuoriutuminen	416
2.8.2	Varoitus	418
3	LOPUKSI	422
3.1	Irtisanomissuojan heikennysten vaikutukset	422
3.2	Työsopimuslain muutosten vaikutukset Ruotsin oikeuskäytännön valossa	424
3.3	Yhteenveto	425
	OIKEUSTAPAUKSET	427
	ASIAHAKEMISTO	446